

VERSLAG

ECONOMISCH PLATFORM DRONTEN

“LANDBOUW”

Datum: Donderdag 19 september 2024 van 19:00 u tot 21:00 u.

Locatie: Bedrijf Anita van der Maarl en Koen de Bruyker, Lisdoddepad 1 (locatie Koppert)

Aanwezigen:

Corné Kocks	Aeres Hogeschool Dronten, lector precisielandbouw, smart farming
Ferdinand Zomerman	Vertegenwoordiging bestuur OVDD
Eline Antonides	Docent Aeres Hogeschool Dronten, Melkveehouderij, akkerbouw en theeschenkerij Bij ons op de Boerderij
Johan Leenders	Pluimvee en biologisch akkerbouwbedrijf
Anita van der Maarl	Agrarisch werving & selectie bureau, akkerbouwbedrijf gangbaar en biologisch
Erwin Riedstra	Subsidie- en beleidsadviseur gemeente Dronten
Harry Dubelaar	Beleidsadviseur team EZ gemeente Dronten
Koen de Bruyker	Akkerbouwbedrijf Lisdoddepad 1
Frank Druijff	Koppert
Erwin Zwaan	Beleidsadviseur groen, natuur en landschap gemeente Dronten

Een bijzondere vergadering op het bedrijf van Anita van der Maarl en Koen de Bruyker.

We nemen kennis van het experience center meer informatie via <https://www.koppert.nl/nieuws-pers/2021/een-uniforme-opkomst-en-minder-uitval-dankzij-trianum/>.

Vervolgens neemt Erwin Zwaan in zijn presentatie ons mee in het “Levend Groen Dronten”.

Agenda:

1. Opening en welkom Corné Kocks.

Een paar mensen kunnen -op het laatste moment- in verband met oogstwerkzaamheden en dreigende omslag naar wisselende weersomstandigheden de vergadering niet bijwonen. We hebben er toch voor gekozen deze vergadering door te laten gaan waarbij we vooral de presentaties voorrang geven op de agenda.

2. Mededelingen.

Geen mededelingen.

3. Verslag bespreking 10 juli 2024.

Geen opmerkingen, verslag wordt vastgesteld.

4. Introductie bedrijf Koen en Anita.

Koen vertelt over zijn bedrijf. Het gangbare bedrijf en de later verworven biologische kavel van 30 ha naast hun bedrijf. Een bijzondere combinatie van gangbaar en biologisch die ieder hun eigen benadering vragen en ook weer voordelen biedt qua bijvoorbeeld arbeidsspreiding.

Koen geeft aan dat de biologische teelt qua kosten steeds lastiger rendabel is te houden, dit komt met name door de stijgende kosten van arbeid. Zij zitten nu in de overweging om de biologische teelt weer om te schakelen naar gangbaar en dat is een heel lastige vraag waar niet zomaar een antwoord op is. De innovaties in de landbouw nemen gelukkig toe (robotisering) waardoor kosten besparingen in de nabije toekomst wellicht bereikbaar worden.

De inzet van de methode Koppert -biologische bestrijdingen- is boeiend en kan uitstekend op dit bedrijf worden toegepast. Gangbaar en biologisch groeien ook steeds meer naar elkaar toe. In de gangbare teelt worden steeds meer middelen uitgefaseerd waardoor de verschillen minimaal worden. De concurrentiepositie van Nederland als uitvoerend producent blijft lastig, de wens naar één Europees beleid voor onder andere toelating en toepassing van middelen is groot.

5. Presentatie Frank Druijff van Koppert outdoor experience center

Zie ook de link eerder vermeld in dit verslag.

Het bedrijf werd opgericht in 1967 door Jan Koppert, een Nederlandse teler met een heldere visie: de wereld heeft behoefte aan een alternatief voor chemische bestrijdingsmiddelen. Hij was de eerste die een natuurlijke oplossing vond voor de bestrijding van de plaag in zijn gewas. Spint en roofmijt heeft Jan Koppert op het spoor gezet om insecten in te zetten bij de bestrijding.

Met zijn ontdekking bracht hij een grote transformatie op gang richting duurzame landbouw. Het bedrijf Koppert is inmiddels wereldleider in biologische bestrijding. Ze werken met insecten, ze produceren die ook en dat vraagt om regelgeving.

Er zijn 120 natuurlijke oplossingen toegestaan in de biologische teelt.

In Brazilië zit momenteel de grootste buitenlandse groei. In het algemeen werken biologische middelen en oplossingen beter in een wat warmer klimaat.

Milieuwinst zit in de gangbare teelt om daar meer biologische oplossingen in te zetten.

De afzetmarkt richt zich ook op de veehouderij en paarden. De “home en garden market” is sterk groeiend, zie hiervoor ook <https://insectheroes.nl/> Producten worden sinds kort ook via tuincentra verkocht. waarbij een speciale procedure wordt toegepast omdat het om een levend product gaat.

Het bedrijf van Koen en Anita is bijzonder omdat gangbaar en biologische teelt naast elkaar ligt. Demo bedrijf zoals dit is gewenst omdat microbiologie moeilijk zichtbaar is, tendens is gelukkig dat er steeds meer bezoekers op af komen.

De ontwikkelingen op het gebied van insect-paracitair leveren steeds weer nieuwe middelen op Zo zijn er nematoden (aaltjes) die ingezet worden tegen naaktslakken en emelten bijvoorbeeld.

Een nieuwe toepassing in de prei-teelt is de bestrijding met roofwantsen (Orius) van trips.

Er zijn signalen dat AH dit zijn telers gaat voorschrijven.

Truck is om deze middelen, methoden vroegtijdig in te zetten.

Een nadeel vanuit bio-diversiteit geredeneerd is, dat de Inzet van roof-insecten niet selectief is en dat er dus ook andere insecten worden bestreden wat niet direct de bedoeling is.

6. Presentatie beleidsadviseur gemeente Erwin Zwaan thema “Levend Groen Dronten”.

Erwin is geboren en getogen Drontenaar.

Houdt zich bij de gemeente bezig met de landschappelijke ontwikkelingen en visies.

Bod van de gemeente Dronten was “Levend Groen Dronten”. Dat bod is veel meer een visie en wordt ook ingebracht in de Toekomstvisie.

De presentatie van vanavond gaat over “ELS” (ecologische landschaps structuur). Dat is een doorwerking van het BOD.

Bedoeling van ELS is een identiteit, Dronten zal voor wat betreft het landelijk gebied agrarisch blijven, het gaat om een vitale samenleving en natuur, een kansrijk en robuust ecosysteem.

De naams ELS heeft ook iets dubbelzinnigs afkomstig van de elzenhagen, beuken trekken voeding weg elzen zijn voedend net zoals stikstof bij vlinderbloemigen.

Flevoland is bedacht aan de tekentafel. Daarin is een verschuiving zichtbaar in de polders, Zo is de NOP meer landbouw gericht en Oostelijk Flevoland naast landbouw ook meer recreatief. Dit juist maakt Dronten uniek. Bossen aan de zuidwestkant om de wind tegen te houden. -In de toekomst wil je naar de zuidoost kant om daarmee vooral hitte tegen te houden-.

Verkaveling is bedacht door pragmatische idealisten, technisch het meest efficiënte, 1000 x 300 m was de meest optimale verkaveling en is wiskundig bedacht, waarbij rekening werd gehouden met logistieke, mechanische en teel technische factoren. Zie ook de documentaire “Het Nieuwe Land” met Huub Stapel die momenteel op NPO wordt uitgezonden.

Op microniveau zit er wel afwijking in. In Zuidelijk Flevoland zie je veel meer 90 graden hoeken dan in Oostelijk Flevoland. Groen -in de vorm van beplantingsstroken en reserveringstroken- werd gekoppeld aan de wegen. Door de eenheid in inrichting en relatief grote oppervlaktes staat de biodiversiteit onder druk.

We streven naar een gezond ecosysteem. Daarbij gaat het om water en biodiversiteit. Het meer strategisch inzetten van groen, langs kanalen, tochten en onder windmolens geeft kans om daarmee ook meer

diversiteit van groen te bereiken. Er zijn inmiddels heel veel partijen betrokken bij het opstellen van deze visie. De oppervlakte in Oostelijk Flevoland bestaat uit 10 % groen/blauwe dooradering, qua structuur

vergelijkbaar met de natuurlijke structuren. Kanalen, tochten en sloten voor een deel transformeren naar meer geschikte oevers vormen een patroon dat ook door het stedelijk gebied zal worden doorgetrokken. In het landelijk gebied zal de boer zelf gaan bepalen of, hoe en wat hij wil aanpassen om daarmee bij te dragen aan de realisatie van de groen/blauwe dooradering. Gemeente Dronten wil helpen om compensatie voor deze inspanning en het verlies aan productief land te vinden, ook richting eigenaren. Het gaat bijvoorbeeld om aanpassing van pachtprijzen. Gemeente is in overleg met het RVO om dit te realiseren. Binnen de kernen van Dronten gaan we dit als gemeente zelf aanpakken.

Vanuit de vergadering wordt ingebracht dat de ervaring bij Aeres leert dat aanstaande agrariërs daar wel voor open staan, het is belangrijk dat de kennis goed ontsloten wordt..

Reacties op de presentatie.

Hoe gaan we hier verder mee om? Hebben wij daar als EPD Landbouw nog een rol in?

LTO draagt dit niet uit, Flevolandschap ook niet. Kunnen wij bijdragen, zou dit iets kunnen zijn waarmee wij onze omgeving kunnen interesseren. Het is zeker dat Erwin Zwaan benieuwd is naar feedback.

Er is twijfel om in het proces en organisatie van Erwin Zwaan te interveniëren, dit moet goed worden afgestemd. Afgesproken wordt dat Erwin Riedstra dit kortsluit met Erwin Zwaan, indien het gewenst is dat wij iets doen dan zal een nadere verdieping en afstemming nodig zijn.

7. Inventarisatie thema's voor AgroFood club Dronten (zie ook verslag 10 juli 24)

Vergadering wordt geattendeerd op een bijeenkomst bij Aeres Hogeschool op 2 oktober waarbij het zal gaan om “Het geheim van de bodem”

8. Aansluitmogelijkheden kleinverbruikers en plaatsing Boerderijmolens, gesprek provincie. (Erwin Riedstra)

Plaatsing en handhaving kleine windmolens is politiek niet haalbaar zo bleek bij de provincie. De presentatie vanuit de sector was destijds te economisch ingestoken, de argumenten van nu zijn wel steekhoudend maar komen te laat. Beslissingen zijn genomen het is niet anders, dat draai je niet zomaar terug, daar is politiek

gezien geen draagvlak voor. Volgens de provincie staan kleine windmolens de natuur in de weg (bedreiging voor vogels en vleermuizen).

Erwin Haveman is actief als beleidsadviseur duurzaamheid bij LTO; de huidige nieuwe argumenten zijn goed, stabiliteit in het net en afnemers van landbouwproducten eisen meer duurzame productie, daarin passen kleine windmolens. Zelfvoorzienendheid op de boerderij wordt moeilijker als kleine molens niet mogen. Het instellen van een "Expertise team energie" wordt steeds belangrijker.

9. Terugkoppeling voortgang economische visie, koepeloverleg 10 september EV

Voortgang EV gaat voorspoedig, er waren veel EPD-ers aanwezig tijdens het laatste koepeloverleg.

Aanstaande maandag wordt de wethouder bijgepraat. Suggestie meeleesgroep is niet overgenomen, dit zou teveel vertragend werken.

10. Bespreking motie "aanvullende kaders landelijk gebied voor Toekomstberaad" voortgang

Volgende vergadering .

11. Visie Landelijk Gebied Provincie, gesprek Jan Klopman, experimenteer-agenda (Corné Kocks)

Volgende vergadering.

12. Inventarisatie mogelijke onderwerpen voor de volgende vergadering (en toewijzen wie het voorbereid). Genoemd zijn, spuitvrije zones, inrichting Flevoland vervolg Levend Groen Dronten.

Volgende vergadering.

13. Volgend overleg; voorstel was 19 november (Corné en Anita niet) of 21 november (Alies niet)

Het voorstel is ergens rond 19 november. Harry zal een datumprikker rondsturen.

Eline biedt aan om die volgende vergadering bij haar op het bedrijf te houden.

Corné en Harry zullen voorstellen maken voor data voor het volgend jaar en locaties.

14. Rondvraag

- Arbeidsmigranten huisvesting geagendeerd voor de raadsagenda 3 oktober.
- Ferdinand geeft aan dat hij de volgende keer voor het laatst aanwezig zal zijn bij dit overleg. Wegens verhuizing naar Groningen is hij ook niet langer bestuurslid van de OVDD.

15. Sluiting

8 oktober 2024

Voortschrijdend overzicht acties en signaleringen.				
Overleg	Onderwerp	Actie	Door	Status
02-10-23	Opening wethouder, eerste EPD Landbouw overleg			
02-10-23	Bespreking concept handboek EPD	Input en afstemming	Harry	
02-10-23	Transparantie via website gemeente Dronten	Inrichten website	Harry	
02-10-23	Aanmeldingsproces op website gemeente	Inrichten website	Harry	Gereed
02-10-23	Overzicht mogelijke kandidaten EPD Landbouw	Overzicht maken	Groep	Gereed
02-10-23	Kennisuitwisseling EPD en Agrofood Actieplan	Afstemming	Team EZ	
23-11-13	Bespreking kandidaten EPD Landbouw	Benaderen kandidaten	Groepsleden	Gereed
23-11-13	Notitie "Vrijkomende erven" inbreng	Bespreking	Groep	Gereed
29-01-24	Visie Landelijk Gebied in gesprek met gedupeerde	Gesprek en afstemming	Voorzitter EPD	
29-01-24	Benoeming voorzitter en vice-voorzitter	Bijeenkomst, benoeming	Groep	Gereed
29-01-24	Visie landelijk gebied beleid naar kansen, Experimenteerruimte	Verkenning, memo	Groep	
29-01-24	Huisvesting arbeidsmigranten uitleg beleid RO	Bespreking	Groep	Gereed
23-04-24	Bespreking Economische Visie	Input SBE	Team EZ	Gereed
23-04-24	Netcongestie is een kans, special over organiseren	Special organiseren	Team EZ	
23-04-24	Aankondiging Koepeloverleg thema Economische visie	Organisatie	Team EZ	Gereed
10-07-24	Overleggroep Agrofood Dronten, kennis delen	Onderwerpen afstemmen	Team EZ	Gereed
10-07-24	Aansluitmogelijkheden kleingebruikers afspraak plannen	Special organiseren	Team EZ	
10-07-24	Experimenteer-agenda Dronten verkenning			
10-07-24	Visie invulling landelijk gebied presentatie "Levend groen Dronten"	Organiseren	Team EZ	Gereed
10-07-24	Diverse mogelijkheden voor specials worden benoemd	Organiseren	Team EZ	
19-09-24	Ervaringen biologisch in combi met gangbaar en methode Koppert	Kennis delen	Groepsleden	Gereed
19-09-24	Afstemming "kleine windmolens" met provincie, geen aanpassing	Vastgesteld beleid	Team EZ	Gereed